

**PÄIVÄKOTI-
BAROMETRI
2019**

KURAHOUSUPUHEESTA KOHTI AITOA OSALLISUUTTA

Päiväkotilasten vanhempien
näkemyksiä osallisuudesta
ja kodin ja päiväkodin
yhteistyöstä

SISÄLTÖ

1	Saatteeksi	3
2	Kyselyn suorittaminen ja vastaajat	4
3	Päiväkodin aloitus	7
4	Vanhempien tyytyväisyys päiväkotiin	9
5	Varhaiskasvatussuunnitelmat	10
6	Kodin ja päiväkodin yhteistyö	12
7	Vanhempainillat ja yhteisöllisyys	14
8	Vanhempien osallisuus	16
9	Vanhempien näkemyksiä osallisuudesta	20
10	Vanhempien ilot ja huolenaiheet arjessa	24
11	Lopuksi	26

SAATTEEKSI

■ Pidät käsissäsi historian ensimmäistä Päiväkotibarometriä. Suomen Vanhempainliitto ja Förbundet Hem och Skola toteuttivat Päiväkotibarometri 2019 -kyselyn verkkokyselyinä 10.9.-6.10.2019.

Päiväkotibarometrillä haluttiin luoda käsitys siitä, millaisia ajatuksia vanhemmilla on varhaiskasvatuksesta: miten tyytyväisiä he siihen ovat, miten hyvin he tuntevat varhaiskasvatussuunnitelman, miten yhteistyö päiväkodin ja kodin välillä toimii, miten vanhemmat osallistuvat päiväkodin toimintaan ja millaisia vanhemmuuteen liittyviä iloja ja huolia heillä on.

Päiväkotibarometri 2019 -raportti kertoo vanhempien näkemyksiä tämän päivän varhaiskasvatuksesta. Vastausten pohjalta olemme laatineet myös suosituksia siitä, miten asioita voisi päiväkodeissa edistää. Toivomme, että näistä suosituksista on iloa ja hyötyä niin päiväkodeille kuin vanhemmillekin.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 1.1.2019. Tämä varmasti selittää, miksi varhais-

kasvatussuunnitelma on monelle vanhemmalle vielä hyvin tuntematon. Päiväkotien toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden suunnassa haastaa joissakin yksiköissä henkilöstön tiheä vaihtuvuus sekä täydennyskoulutuksen puute. Jotta henkilöstö voi avata varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä vanhemmille ja kehittää toimintaa sen mukaisesti yhdessä vanhempien kanssa, on päiväkotien toiminnan perusedellytysten oltava kunnossa. Toivomme, että varhaiskasvatusta kehitetään aktiivisesti niin valtakunnallisesti kuin paikallisellakin tasolla.

Päiväkotibarometri toteutettiin nyt ensimmäisen kerran, mutta ajatuksemme on, että se toteutetaan jatkossa säännöllisin väliajoin. Haluamme seurata, miten vanhempien ajatukset varhaiskasvatuksesta muuttuvat ja tukeutua myös omassa vaikuttamistyössämme selvityksen tuloksiin. Toivomme, että Päiväkotibarometri 2019 -raportti kuuluu niin vanhempien, varhaiskasvatuksen ammattilaisten kuin päättäjienkin käsissä.

Helsingissä 25.1.2020

Ulla Siimes

toiminnanjohtaja

Suomen Vanhempainliitto

Micaela Romantschuk

toiminnanjohtaja

Förbundet Hem och Skola

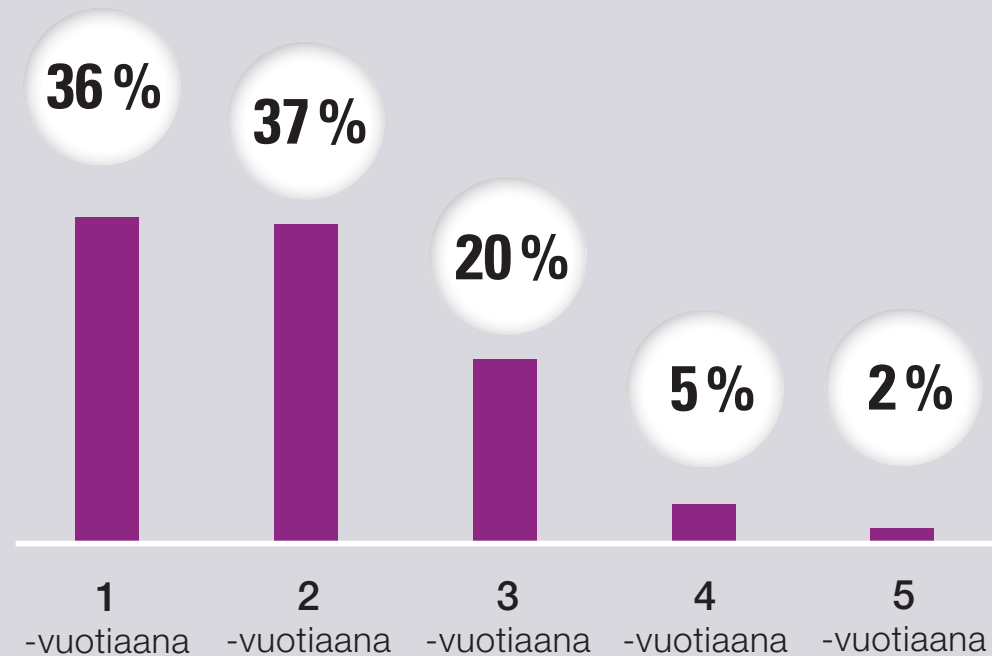
2

KYSELYN SUORITTAMINEN JA VASTAAJAT

■ Päiväkotibarometri 2019 -kysely on ensimmäinen laatuaan. Se toteutettiin Suomen Vanhempainliiton ja Förbundet Hem och Skolan yhteistyössä verkkokyselyinä. Kysely oli auki 10.9. – 6.10.2019 välisenä aikana. Viesti kyselystä lähetettiin Opetushallituksen kautta suomenkielisille ja ruotsinkielisille varhaiskasvatuksen järjestäjille ja toimipaikkoihin. Kyselyn linkki löytyi myös Suomen Vanhempainliiton sekä Förbundet Hem och Skolan verkkosivuilta ja siitä tiedotettiin jäsenkirjeissä, twitterissä ja facebookissa. Kyselylomake koostui vanhempien osallisuuteen ja kodin ja päiväkodin yhteistyöhön liittyvistä väittämistä ja monivalintakysymyksistä sekä muutamista avokysymyksistä.

Varhaiskasvatuksessa olevien alle esiopetusikäisten lasten vanhemmille suunnattuun kyselyyn vastasi 9932 henkilöä. Vastaaajista 86 % ilmoitti lapsen päiväkodissa käytetyksi kieleksi suomen, 12 % ruotsin ja 2 % ilmoitti lapsen olevan kielikylpypäiväkodissa. Suomenkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmista 87 % nimesi itsensä naiseksi ja 12 % mieheksi. Ruotsin-

Missä iässä lapsi on aloittanut päiväkodin?

kielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmissa miehiksi itsensä nimenneitä oli hieman enemmän (19 %) ja vastaavasti naisiksi itsensä nimenneitä oli 80 %. Raportin luettavuuden parantamiseksi jäljempänä raportissa naiseksi itsensä nimenneeseen vanhempaan viitataan äitinä ja itsensä miehiksi nimenneeseen vanhempaan isänä. Vanhemmaksi lukeutuvat myös kyselyyn vastanneet lapsen muut huoltajat.

Vanhemmista 87 % ilmoitti äidinkielekseen suomen, 10 % ruotsin ja 3 % vanhemmista ilmoitti äidinkielekseen jonkun muun kuin suomen tai ruotsin kielen.

Suurimmat muun kieliset ryhmät olivat viron- ja venäjänkieliset vanhemmat.

Suomenkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmista 34 %:lla ja ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmista 21 %:lla oli ammattitutkinto. Ammattikorkeakoulututkinto oli 32 %:lla suomenkielisissä ja 27 %:lla ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmilla ja yliopisto- tai korkeakoulututkinto 25 %:lla suomenkielisissä ja 45 %:lla ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmilla.

Vastaushetkellä kaikista vanhemmista 36 % ilmoit-

ti lapsen iäksi viisi vuotta, 25 % neljä vuotta, 21 % kolme vuotta, 14 % kaksi vuotta ja 4 % yksi vuotta. Kaikista vanhemmista 48 % nimesi lapsensa sukupuoleksi tytön ja 51% pojan.

Kyselyyn vastanneiden vanhempien lapsista 8 %:lla oli todettu kehityksessä tai oppimisessa tuen tarve. Tukea tarvitseviksi nimetyistä lapsista 69 % oli nimetty sukupuoleltaan pojiksi ja 30% tytöiksi. Jäljempänä raportissa tytöksi ja pojaksi sekä tukea tarvitseviksi nimetyistä lapsista käytetään nimitystä tyttö ja poika sekä tukea tarvitsevat lapset.

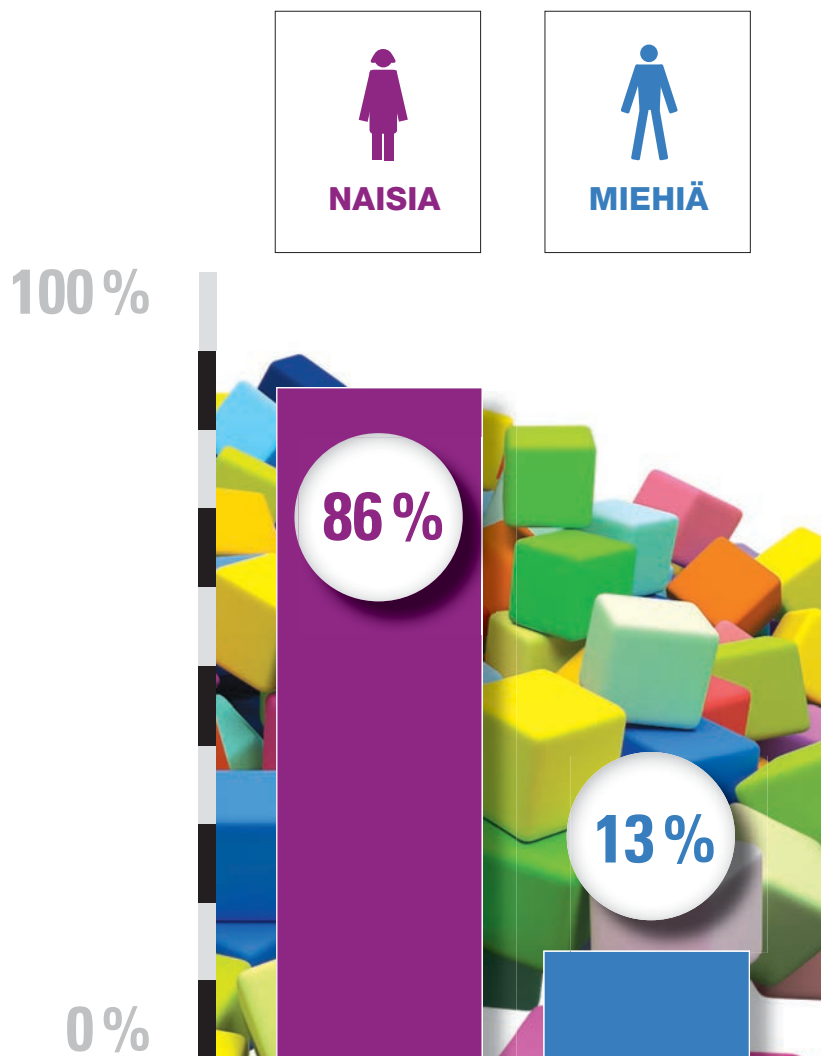
FAKTA

- Vastaaajia 9932.
- 48 % tyttöjen ja 51 % poikien vanhempia.
- Vastaaajista 86 % ilmoitti lapsen päiväkodissa käytetyksi kieleksi suomen, 12 % ruotsin ja 2 % ilmoitti lapsen olevan kielikylpypäiväkodissa.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä

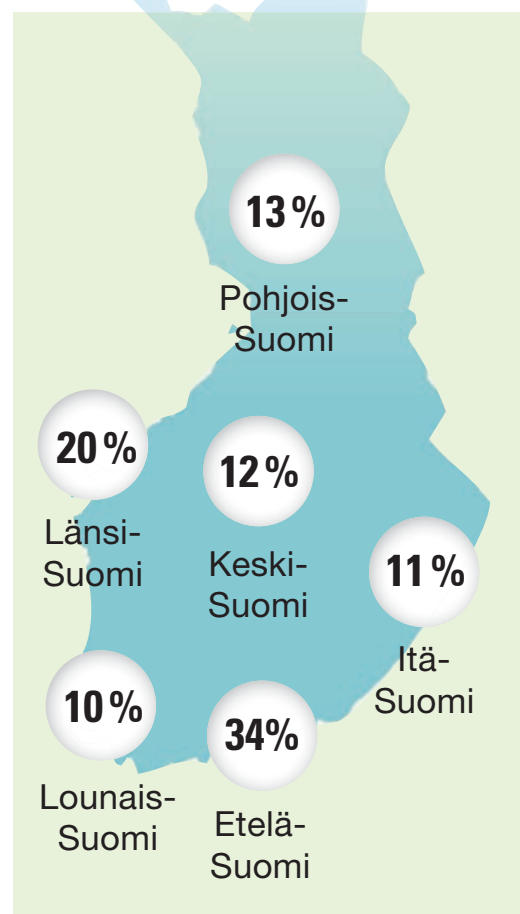
Vastaajan sukupuoli

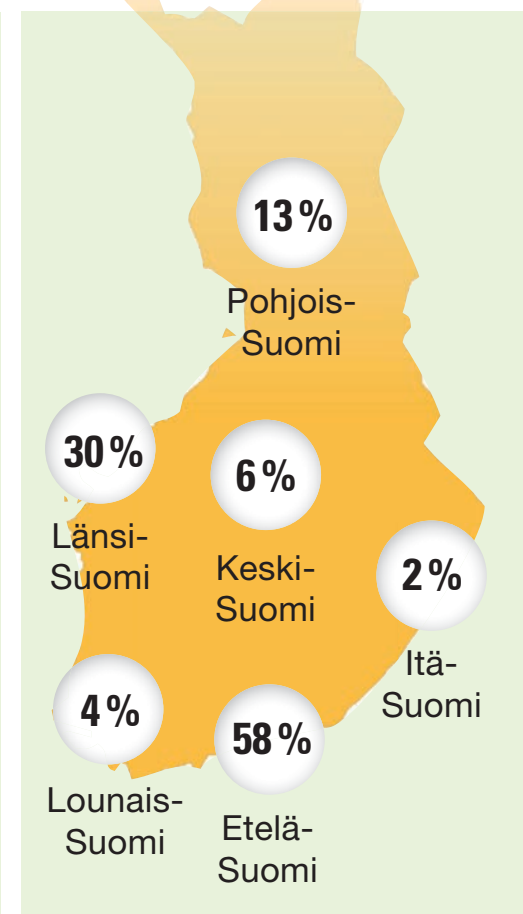
Vastaajista 1 % ei halunnut kertoa sukupuoltaan.

Vastaajien asuinalue

SUOMENKIELISESSÄ päiväkodissa olevien lasten vanhemmat

RUOTSINKIELISESSÄ päiväkodissa olevien lasten vanhemmat

PÄIVÄKODIN ALOITUS

■ Päiväkodin aloitus on iso tapahtuma koko perheelle, etenkin jos on kyse ensimmäisestä varhaiskasvatukseen osallistuvasta lapsesta. Päiväkodin aloitusta koskevien väitteiden osalta suomenkielisisä ja ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhempien näkemykset olivat samansuuntaisia. Kyselyyn vastanneista vanhemmista vain hieman yli puolet (55 %) koki saaneensa riittävästi tietoa erilaisista varhaiskasvatusvaihtoehdoista ennen päiväkotipaikan hakemista. Vanhemmista 28 % puolestaan koki, että he eivät saaneet riittävästi tietoa eri vaihtoehdoista ennen päiväkotipaikan hakemista. Vanhemmista 17 % ei osannut sanoa, olivatko he saaneet riittävästi tietoa vai eivät.

Sekä suomenkielisisä (77 %) että ruotsinkielisissä (63 %) päiväkodeissa olevien lasten vanhempien mukaan päiväkodin aloittamista helpottaa eniten vanhempien ja lapsen yhteinen vierailu päiväkodissa. Toinen kaikkien vastaajien mielestä aloitusta helpottava tekijä oli lapsen ja vanhemman yhteinen 1–4 päivää kestävä harjoittelujakso päiväkodissa (44 %). Suomenkielisisä ja ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhempien näkemykset myös erosivat toisistaan. Suomenkielisisistä vanhemmista 31% ja 40% ruotsinkielisistä vanhemmista

koki, että lapsen omahoitajan läsnäolo ja tuki helpotti päiväkotiarjen aloittamista. 1–2 viikkoa kestävä vanhemman ja lapsen yhteisen harjoittelujakson kokivat helpottavan aloitusta puolestaan 15 % suomenkielisisä ja 36 % ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmista. Lapsen tulevan opettajan tai hoitajan vierailun perheen kotona näki helpottavan päiväkodin aloitusta 20 % suomenkielisisä ja 31 % ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmista. Kaikista kyselyyn vastanneista vanhemmista 10 % oli sitä mieltä, että puhelinkeskustelu päiväkodin johtajan tai opettajan kanssa helpottaisi päiväkodin aloittamista.

SUOSITUS

- Tarjotaan mahdollisuus lapsen ja vanhempien yhteiseen vierailuun päiväkodissa.
- Tarjotaan mahdollisuus lapsen ja vanhempien yhteiseen 1–4 päivän harjoittelujaksoon päiväkodissa.
- Nimetään lapselle vastuuaikuinen, johon lapsi vanhempineen voi aloitusvaiheessa erityisesti tukeutua.

FAKTA

- Kyselyyn vastanneista vanhemmista 86 % oli saanut lapselleen paikan toivomastaan päiväkodistä.

Päiväkodin valintaan vaikuttavia tekijöitä

Päiväkodin sijainti	80 %
Päiväkodin hyvä ilmapiiri	29 %
Sisaruksia on tai on ollut samassa päiväkodissä	21 %
Päiväkodin monipuolinen toiminta	15 %
Muiden perheiden suositukset	15 %
Päiväkodin fyysiset tilat	14 %
Henkilökunnan hyvä vastaanotto perheen tutustuessa eri päiväkoteihin	9 %
Muut syyt, esimerkiksi vuorohoidon tarve tai vaihtoehtojen puuttuminen	21 %

4

VANHEMPIEN TYTYVÄISYYS PÄIVÄKOTIIN

■ Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti syntynyt tapa toimia, joka muovautuu yhteisön vuorovaikutuksessa. Päiväkotibarometrissa kysyttiin vanhempien kokemuksia oman lapsen päiväkodista ja sen toimintakulttuurista.

Kyselyyn vastanneet vanhemmat olivat kaiken kaikkiaan hyvin tyytyväisiä lapsensa päiväkotiin. Vanhemmista 45 % antoi päiväkodin toiminnalle arvosanaksi 9 ja 27 % arvosanaksi 8.

Isät olivat hieman tyytyväisempiä lapsiryhmän yhteishenkeen, lasten turvallisuuteen, päiväkodin tilojen tarkoituksenmukaisuuteen ja päiväkodin tilojen kuntoon. Äidit olivat hieman isää tyytymättömämpiä päiväkodin ruuan laatuun.

Tukea tarvitsevien lasten vanhemmat olivat muita vanhempia hieman tyytymättömämpiä lapsiryhmän yhteishenkeen, kodin ja päiväkodin väliseen yhteistyöhön, henkilöstön pätevyyteen, henkilöstön riittävyyteen sekä kodin ja päiväkodin väliseen viestintään.

SUOSITUS

- Tarjotaan vanhemmille mahdollisuutta osallistua päiväkotiruokailuun esimerkiksi tutustumisvaiheessa.
- Otetaan vanhemmat osaksi lapsen päiväkotiarkea esimerkiksi tarjoamalla vanhemmille tiettyjä ajankohtia, jolloin voi olla läsnä oman lapsen ryhmän toiminnassa.
- Rakennetaan yhdessä hyvää ryhmähenkeä. Sitoutetaan vanhemmat mukaan hyvän ryhmähengen rakentamiseen.

Vanhempien tyytyväisyys päiväkotiin	erittäin tyytyväinen	melko tyytyväinen	melko tyytymätön	erittäin tyytymätön
Päiväkodin sijainti (kotiin nähden)	67 %	28 %	3 %	1 %
Toiminnan monipuolisuus	50 %	45 %	4 %	1 %
Lapsiryhmän yhteishenki	37 %	51 %	4 %	1 %
Kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö	42 %	48 %	8 %	2 %
Henkilöstön pätevyys	51 %	40 %	5 %	1 %
Henkilöstön riittävyys	30 %	46 %	15 %	5 %
Kodin ja päiväkodin välinen viestintä	41 %	46 %	10 %	2 %
Lasten turvallisuus	49 %	42 %	5 %	1 %
Ruuan laatu	36 %	41 %	8 %	2 %
Päiväkodin tilojen tarkoituksenmukaisuus	38 %	47 %	11 %	3 %
Päiväkodin tilojen kunto	39 %	43 %	12 %	4 %

5

VARHAISKASVATUS- SUUNNITELMAT

■ Varhaiskasvatusta toteutetaan valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden, paikallisen ja lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman (lapsen vasu) mukaan. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma kertoo vanhemmille paikallisista painotuksista ja pedagogisista erityispiirteistä.

Lapsen vasu on suunnitelma lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisesta. Se laaditaan jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle. Lapsen vasu on päiväkodin ja lapsen vanhempien tai huoltajien yhteinen suunnitelma siitä, miten lapsen yksilöllistä kehitystä, oppimista ja hyvinvointia edistetään.

Paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia koskevien väitteiden osalta suomenkielisissä ja ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhempien näkemyksissä oli eroavuuksia. Suomenkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmat (39 %) olivat keskustelleet enemmän paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta kah-

den kesken henkilöstön kanssa kuin ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmat (25 %). Päiväkodin henkilöstö oli esitellyt paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa vanhemmille esimerkiksi vanhempainilloissa vähemmän suomenkielisissä päiväkodeissa (24 %) kuin ruotsinkielisissä päiväkodeissa (48 %). Suomenkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmat (21 %) olivat olleet enemmän mukana laatimassa paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa kuin ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhemmat (11 %). Reilu viidennes (22 %) kaikista kyselyyn vastanneista vanhemmista oli sitä mieltä, että päiväkotito on informoinut vanhemmille, missä paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan voi tutustua. Vanhemmista 13 % puolestaan oli sitä mieltä, että paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ei ole käsitelty päiväkodissa millään tavalla ja 17 % vanhemmista ei tiennyt onko paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa käsitelty päiväkodissa.

SUOSITUS

- Kerrotaan vanhemmille varhaiskasvatussuunnitelmasta.
- Tuodaan esiin vanhemmille paikallisen ja lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman välinen ero.
- Selvennetään vanhemmille, miksi lapsen vasu on tärkeä.
- Arvioidaan lapsen vasun toteutumista ja tarkistetaan suunnitelma vähintään kerran vuodessa.
- Arvioidaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa erityisesti toiminnan järjestelyjen ja pedagogiikan toteutumisen näkökulmasta.

- Paikallisen ja lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman välinen ero on vanhemmille epäselvä.
- Vanhemmista, joiden lapsille on laadittu oma vasu, 90 % kertoo että sitä on päivitetty kerran vuodessa.
- Lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman osalta äidit olivat hieman isiä enemmän sitä mieltä, että lapselle on laadittu oma vasu ja osasivat sanoa useammin kuin isät, onko lapselle laadittu oma vasu.
- Tukea tarvitseville lapsille oli vanhempien mukaan laadittu muita lapsia useammin lapsen oma vasu.

Lapsen oma vasu

On laadittu

suomenkielisessä päiväkodissa

82%

On laadittu

ruotsinkielisessä päiväkodissa

64%

Ei ole laadittu

suomenkielisessä päiväkodissa

12%

Ei ole laadittu

ruotsinkielisessä päiväkodissa

15%

Ei osaa sanoa

suomenkielissä päiväkodissa

6%

Ei osaa sanoa

ruotsinkielisessä päiväkodissa

21%

6

KODIN JA PÄIVÄKODIN YHTEISTYÖ

■ Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on keskeinen osa hyvin toimivaa varhaiskasvatusta.

Luottamuksellinen yhteistyö perustuu vuorovaikutukseen ja molemminpuoliseen aktiivisuuteen. Luottamuksellisessa yhteistyössä on helpompi ottaa esille myös vaikeampia lapsen liittyviä asioita. Yhteistyössä huomioidaan kielellinen ja kulttuurinen monimuotoisuus sekä perheiden moninaisuus.

Kodin ja päiväkodin yhteistyön osalta suomenkielissä ja ruotsinkielisissä päiväkodeissa olevien lasten vanhempien näkemykset olivat osin saman suuntaisia. Kyselyyn osallistuneet vanhemmat osallistuivat mieluiten säännöllisiin lapsen vasukeskusteluihin opettajan kanssa (80 %), yhteisiin juhliin kuten kevät- ja joulujuhliin ja muihin tapahtumiin (79 %) ja vanhempainiltoihin (47 %). Reilu viidennes (26 %) vanhemmista osallistui mielellään lasten tekemien esitysten ja projektien toteutukseen kuten taidenäyttelyihin tai videoihin. Lähes viidennes vanhemmista osallistui päiväkodin päivittäiseen toimintaan (18 %) ja retkille (17 %). Vanhem-

mista 11 % osallistui talkoisiin sekä pihatapahtumiin ja 6 % vanhemmista ilmoitti osallistuvansa vanhempain-toimikunnan tai -yhdistyksen toimintaan.

Äidit osallistuivat isää mieluummin opettajan kanssa käytäviin säännöllisiin lasta koskeviin vasukeskusteluihin, yhteisiin juhliin, vanhempain-toimikunnan tai -yhdistyksen toimintaan ja päiväkodin päivittäiseen toimintaan. Isät puolestaan osallistuivat aitejä mieluummin talkoisiin ja pihatapahtumiin ja päiväkodin retkiin.

Tukea tarvitsevien lasten vanhempien näkemykset eivät juurikaan eronneet muiden vanhempien näkemyksistä.

Päiväkodeissa käytetyt kodin ja päiväkodin väliset viestintäkanavat olivat hyvin moninaiset. Viestintäkanavat vaihtelivat myös päiväkodin sisällä ryhmästä toiseen.

SUOSITUS

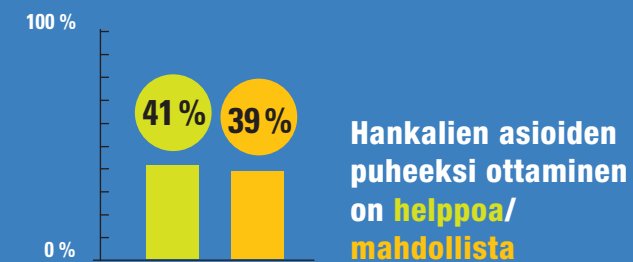
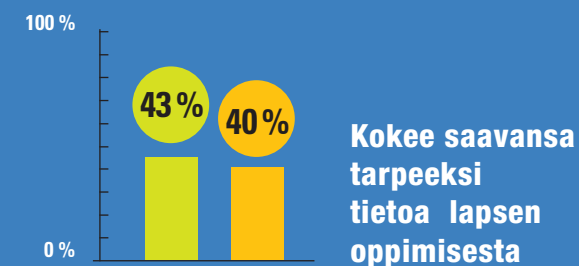
- Pyritään yhteistyössä monipuolisuuteen.
- Sovitaan yhdessä vanhempien kanssa ensisijainen viestintäkanava, jonka kautta kulkee kaikkia vanhempia koskeva tärkeä tieto.
- Luodaan yhteiset koko päiväkotia koskevat viestinnän pelisäännöt.
- Pidetään kiinni siitä, että viestintä on säännöllistä.
- Huomioidaan perheiden moninaisuus ja kohdataan kaikki yhdenvertaisesti huolimatta sukupuolesta, kulttuurista, uskonnosta tai muista yksilöön liittyvistä tekijöistä.

Vanhempien näkemykset hakutilanteista

Tiedon saaminen ja asioiden puheeksi ottaminen

■ USEIN ■ JOSKUS TAI HARVOIN

- Tiedotetaan vanhempainillan sisällöstä etukäteen, jotta vanhemmat voivat valmistautua ja esittää toiveita käsiteltävistä asioista.
- Kysytään vanhempien näkemyksiä vanhempainillan ja muun yhteisöä tukevan toiminnan sisältöön.
- Mahdollistetaan vanhempien osallistuminen järjestämällä esimerkiksi lastenhoito.
- Järjestetään eri ryhmien vanhempainillat eri aikoina, jotta esimerkiksi niillä vanhemmilla, joilla on lapsia useammassa ryhmässä, on mahdollisuus osallistua.
- Varataan vanhempainilloissa ja muissa tapahtumissa aikaa vanhempien keskinäiseen tutustumiseen ja vuorovaikutukseen.
- Huomioidaan perheiden moninaisuus.

VANHEMPAINILLAT JA YHTEISÖLLISYYS

■ Perheiden tutustuminen toisiinsa tukee henkilöstön työtä. Tutustumisen myötä vanhemmille avautuu myös mahdollisuus vertaisuuteen ja verkostoitumiseen.

Vanhempien yhteisöllisyyden rakentuminen ja sen tukeminen ei kyselyn mukaan toteudu päiväkodeissa kovin hyvin. Suurin osa kyselyyn vastanneista vanhemmista oli sitä mieltä, että vanhempien mahdollisuuteen tutustua toisiinsa käytettiin vanhempainilloissa vain vähän (44 %) tai jonkun verran (38 %) aikaa.

Suomenkielisten päiväkotien vanhemmista 34 % ja ruotsinkielisten päiväkotien vanhemmista 20 % ei tunne ollenkaan lapsen ryhmän muita vanhempia. Suomenkielisessä 62 % ja ruotsinkielisessä 69 % päiväkodissa olevien lasten vanhemmista tunsivat muita lapsen ryhmän vanhempia vain jonkin verran. Muita päiväkodin vanhempia suomenkielisessä päiväkodissa olevien lasten vanhemmista 43 % ei tunne lainkaan ja reilu puolet (54 %) tuntevat jonkin verran. Vastaavasti ruotsinkielisessä päiväkodissa muita päiväkodin vanhempia 27 % vanhemmista ei tun-

ne lainkaan ja 64 % vanhemmista tuntee jonkin verran.

Kaikista kyselyyn vastanneista vanhemmista vain puolet (50 %) tunsivat lapsen ryhmän henkilökuntaa hyvin ja 47 % jonkin verran. Muuta päiväkodin henkilökuntaa 61 % vanhemmista tunsivat jonkin verran ja 19 % ei ollenkaan. Vanhemmista 46 % kaipaisi joskus vertaistukea vanhemmuuteen päiväkodin muilta vanhemmilta. Kolmannes (32 %) vanhemmista ei puolestaan kaipaa lainkaan vertaistukea vanhemmuuteen päiväkodin muilta vanhemmilta.

Tukea tarvitsevien lasten vanhemmat osallistuvat hieman muita vanhempia harvemmin päiväkodin vanhempainiltoihin. He myös näkivät vanhempainiltoihin osallistumisen hieman muita vanhempia vähemmän tärkeäksi ja osallistuvat hieman muita vanhempia enemmän siksi, että niin kuuluu tehdä. Tukea tarvitsevien lasten vanhemmat olivat hieman enemmän sitä mieltä, että päiväkotien vanhempainiloissa ei käytetä ollenkaan aikaa vanhempien keskinäiseen tutustumiseen.

- Vanhempainiltoihin osallistuvista vanhemmista 90 % osallistuu niihin siksi, että se on tärkeää.

Vanhempien osallistuminen päiväkodin vanhempainiltoihin

75%

Osallistuu aina tai useimmiten.

17%

Osallistuu joskus.

8%

Ei osallistu koskaan.

Miksi vanhemmat eivät osallistu vanhempainiltoihin?

51%

Heillä ei ole mahdollisuutta osallistua.

17%

Eivät osallistu, koska niitä ei järjestetä.

5%

Vanhempainillat eivät kiinnosta.

25%

Joku muu syy, kuten työesteet, vuorotyö tai ongelmat lastenhoidon järjestämisessä.

VANHEMPIEN OSALLISUUS

■ Varhaiskasvatuksessa luodaan hyvät olosuhteet lasten kehitykselle, oppimiselle, osallisuudelle, turvallisuudelle, hyvinvoinnille ja kestäväälle elämäntavalle. Lapset ja heidän huoltajansa ovat merkittävässä roolissa yhteisten toimintatapojen ja sopimusten rakentamisessa ja kehittämisessä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan vanhemmille tai lapsen muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Vanhempien mahdollisuudet osallistua päiväkodin toimintaan kokonaisuutena ei kyselyn mukaan toteudu kovin hyvin. Suurimmalle osalle vanhemmista ei ollut tarjottu mahdollisuutta osallistua päiväkodin arvoja koskevaan keskusteluun (60 %), päiväkodin toiminnan suunnitteluun (53 %), päiväkodin toiminnan kehittämiseen ja/tai arviointiin (49 %), päiväkotiympäristön suunnitteluun (80 %), päiväkodin ruokailun kehittämiseen (84 %), päiväkodin kasvatustavoitteiden määrittelyyn (64 %), päiväkodin arkeen kuten avuksi retkil-

FAKTA

- Vastaajista 79% osallistuisi mielellään päiväkodissa järjestettäviin, lasten ja vanhempien yhteisiin tapahtumiin.

le tai toiminnan järjestämiseen (72 %), oman osaamisen hyödyntämiseen päiväkodissa kuten ammattiesittelyihin (80 %), juhlien tai teemapäivien järjestämiseen (72 %) tai varainhankintaan (68 %). Avointen ovien päivään oli tarjottu mahdollisuutta osallistua 38 %:lle vanhemmista, 48 %:lle mahdollisuutta ei ollut tarjottu. Vanhempainyhdistystoimintaan oli tarjottu mahdollisuutta osallistua 37 %:lle vanhemmista, 52 %:lle mahdollisuutta ei ollut tarjottu.

Suomenkielisessä päiväkodissa olevien lasten vanhemmista 30 % ja ruotsinkielisissä päiväkodissa olevien lasten vanhemmista 61 % ilmoitti, että päiväkodissa toimii vanhempaintoimikunta tai -yhdistys. Kyselyyn vastanneista vanhemmista 23 % ilmoitti, että päiväkodissa ei toimi vanhempainyhdistystä ja 43 % suomenkielisessä ja 18 % ruotsinkielisessä päiväkodissa olevien lasten vanhemmista ei tiedä, toimiiko päiväkodissa vanhempaintoimikuntaa tai -yhdistystä. Suurin osa (85 %) kyselyyn vastanneista vanhemmista ei itse osallistu vanhempaintoimintaan.

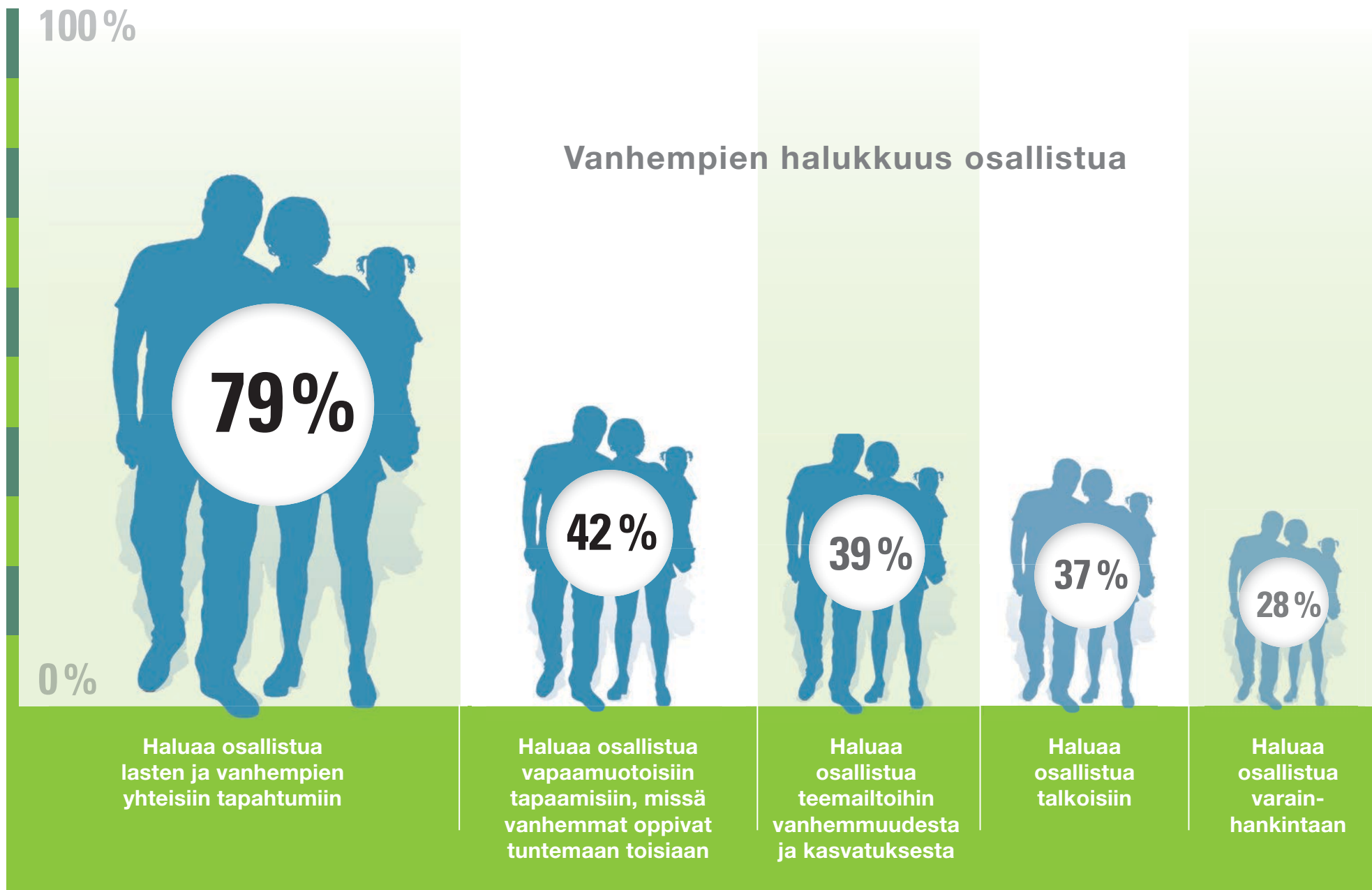
SUOSITUS

- Siirretään vanhempain toiminnan painopistettä varainhankinnasta päiväkotihyvinvoinnin vahvistamiseen.
- Kannustetaan päiväkodin vanhempia vanhempain toimintaan.
- Tuetaan päiväkotiryhmien vanhempien tutustumista toisiinsa esimerkiksi järjestämällä hakukahvit tai yhteinen liikuntahetki päiväkodin pihalla.
- Vahvistetaan vanhempien osallisuutta päiväkotiyhteisössä esimerkiksi kutsumalla vanhemmat yhteiselle aamupalalle, ottamalla mukaan retkille tai lukemaan kirjoja.
- Tehdään tapahtuma, jonka lapset, vanhemmat ja päiväkodin henkilöstö toteuttavat yhdessä.

Vanhempien näkemyksiä osallisuudesta

	täysin samaa mieltä	melko samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	melko eri mieltä	täysin eri mieltä
Minua kuunnellaan omaa lastani koskevilla asioilla	55 %	37 %	5 %	2 %	0 %
Vanhempia kuunnellaan päiväkotia koskevilla kehittämissuhteissa	20 %	40 %	31 %	7 %	2 %
Voin osallistua päiväkodin kasvatustavoitteiden määrittelyyn	11 %	28 %	44 %	12 %	5 %
Päiväkoti viestii vanhemmille, että se pitää kodin ja päiväkodin yhteistyötä tärkeänä	40 %	40 %	13 %	6 %	1 %
Päiväkodin johtaja osoittaa toiminnallaan, että vanhemmat ovat päiväkodille tärkeä yhteistyökumppani	29 %	31 %	24 %	10 %	5 %
Päiväkoti kannustaa vanhempia pitämään yhteyttä päiväkotiin	38 %	36 %	17 %	7 %	2 %
Päiväkoti kuuntelee vanhempien mielipiteitä ja suhtautuu avoimesti vanhempien kehittämissuhteisiin	27 %	37 %	28 %	6 %	2 %
Päiväkoti kannustaa vanhempia vanhempain toimintaan (esim. vanhempainyhdistys)	18 %	22 %	38 %	12 %	9 %
Saan päiväkodista konkreettisia vinkkejä siitä, miten voin vanhempana tukea lapseni kasvua ja kehitystä	15 %	34 %	27 %	17 %	6 %

VANHEMPIEN NÄKEMYKSIÄ OSALLISUUDESTA

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet määrittelee vanhemmille oikeuden osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatukseen. Avokysymyksellä selvitettiin vanhempien konkreettisia näkemyksiä siitä, miten vanhemmat haluaisivat osallistua päiväkodin toimintaan.

Vanhemmat toivoivat mahdollisuutta osallistua ja tulla kuulluiksi päiväkodin toimintakulttuurin kehittämisessä

”

Toivoisin, että vanhemmilla olisi mahdollisuus olla avoimesti keskustelemassa päiväkodin toiminnan ja arvojen kehittämisessä ja arvioinnissa. Esim. päiväunikäytännöt ja lasten toimintaan osallistuminen.”

”

Päiväkodin ja huoltajien ”kehittämispäivä”, jossa voisi erilaisin toiminnallisin tavoin kehittää päiväkotia.”

”

Päiväkodin henkilöstön ja perheiden olisi hyvä yhdessä keskustella esim. miten tilaratkaisut auttaisivat lapsia viihtymään, miten henkilöstöresursointi toimii, miten perheet voisivat osallistua toimintaan halutessaan.”

”

Minulla on ollut mahdollisuus osallistua mm. tavoitteiden määrittelyyn, mutta se ei näy toiminnassa. Haluaisin, että kaikki se suunnittelu ja keskustelu ja palautekyselyt jne. näkyisivät jotenkin lasten arjessa.”

Vanhemmat hyödyntäisivät mielellään myös omaa osaamistaan, kokemustaan ja ammattitaitoaan osallistumisessa

”

Voisin järjestää tapahtumia tai hyödyttää päiväkotia oman ammattitaitoni puitteissa (sosiaalityö, ymmärrystä maahanmuutosta). Tekisin päiväkodin eteen monenlaista, koska se on oman lapseni ja myös alueen lasten edun mukaista.”

”

Voisin käyttää omaa osaamista esim. tilojen suunnitteluun tai lahjoittaa/ostaa uusia leluja, pelejä tai huonekaluja.”

”

Haluaisin soittaa kitaraa ja leikittää lapsia. Haluaisin saduttaa heitä ja olla aidosti hoitajien kasvatuskumppani.”

”

Haluaisin itsekin puhua omasta kokemuksesta, miten voi toimia ulkomaalaisten lasten kanssa. Ulkomaalaiset lapset ovat syrjäytyneitä.”

”

Olen kutsunut lapseni päiväkotiryhmän meille töihin vierailulle. Lisäksi olen tehnyt ehdotuksia kivoista retkistä ja ne on toteutettu. En voisi enempää toivoa.”

Vanhemmat toivoivat mahdollisuutta osallistua konkreettisesti päiväkodin arkeen

”

Avoimia ovia järjestetään usein ja niihin osallistun mielellään. Päiväkotimme järjestää myös tehtäväratoja ja yhteistä toimintaa päiväkodin pihalla säännöllisesti hoitopäivän päätteeksi. Nämä ovat kivoja tapoja tutustua muihin vanhempiin ja viettää hetki yhdessä lapsen kanssa ulkoillen päivän päätteeksi. Tällöin tarjotaan usein myös välipala kuten makara tai leipä ja mehu.”

”

Hakukahvit on kiva asia.”

”

Erilaiset kyselyt, jotka koskevat juuri omaa ryhmää/päiväkotia/kuntaa. Jokin helppo/nopea keino antaa palautetta esim. palautetboxi tai palauteseinä. Useammin mahdollisuuksia ns. avoimiin oviin, jolloin ei tarvitsisi olla mitään erityistä ohjelmaa, vaan pääsisi seuraamaan tavallista arkea. Yhteiset tapahtumat ja retket ovat kivoja.”

”

Vaikka leikkipihan kunnostukseen, varavaatevaraston ylläpitoon, lasten kirjaston kokoamiseen. Olisi ihanaa päästä, vaikka satutädiksi joskus. Voisin hyvin auttaa lapsia, vaikka kevätjuhlanukketeatterin tekoon tms.”

”

Olisi mukava, jos silloin tällöin olisi vanhemmilla vuorotellen (vaikka 3 vanhempaa kerralla per ryhmä) osallistua päiväkotipäivään alusta loppuun. Onhan työelämässäkin tuo Lapsi mukaan töihin -päivä.”

”

Ajattelin mennä jokin päivä askartelemaan lasten kanssa.”

”

Mennä vaikka hetkeksi mukaan omien lasten ryhmään.”

”

Yhteisiä teemailtoja, iltanuotiolla, jumppasalissa tai oman ryhmän tiloissa, näin vanhemmat saisivat yhteistä aikaa lapsen kanssa sekä näkisivät toimintaa tarhassa, sekä tutustuisivat muihin ryhmän vanhempiin.”

”

Esimerkiksi retken- ja vanhempainillan yhdistäminen.”

”

Lasten ja vanhempien yhteiset toimintapäivät/illat esim. musiikin, kuvataiteen tai liikunnan parissa voisivat olla kivoja. Samalla tulisi päiväkodin henkilökunta ja toiset vanhemmat tutuiksi.”

- Vanhemmista 81% oli sitä mieltä, että lapsen ja kyselyyn vastanneen vanhemman välinen suhde toimii erittäin hyvin.
- Vanhemmista 54 %:a ei huolestuttanut mikään lapsen hyvinvointiin liittyvistä asioista.
- Vanhemmista 43 % oli sitä mieltä, että lapsella ja/tai perheellä on riittävä tukiverkosto, esimerkiksi lastenhoitoapua. Noin viidenneksellä (17 %) vanhemmista tukiverkosto ei ole riittävä.

VANHEMPIEN ILOT JA HUOLENAIHEET ARJESSA

■ Vanhemmuus on elinikäinen tehtävä, jota värittää vanhempien kokemat ilot ja huolenaiheet arjessa. On tärkeää, että lapselle tärkeät aikuiset kotona ja päiväkodissa tutustuvat toisiinsa ja jakavat lapsen elämää ja kokemuksia päivittäin. Yhdessä mietitään, miten lapsen kehitystä ja oppimista parhaalla tavalla voidaan tukea.

Vanhemmat olivat huolissaan päiväkodin henkilökunnan suuresta vaihtuvuudesta, perheen, työn ja harrastusten yhteensovittamisesta, lasten tunne-elämän vaihteluista kuten lapsen uhmasta, perhemuodon muutoksista ja niiden vaikutuksista arkeen ja lapsen hyvinvointiin, lasten päiväkodin ulkopuolisten kaverien vähydestä ja mahdollisista kehityksen tai oppimisen haasteista.

Tukea tarvitsevien lasten vanhemmat olivat muita vanhempia enemmän huolissaan lapsen hyvinvointiin liittyvistä asioista. He olivat muita vanhempia enemmän huolissaan lapsen yksinäisyydestä, lapsen fyysisestä ja psyykkisestä terveydestä sekä siitä, että lasta kiusataan.

Vanhempien kokemukset arjen toimivuudesta

	toimii erittäin hyvin	toimii melko hyvin	toimii melko huonosti	toimii erittäin huonosti
■ Lapsen ja vanhemman (vastaajan) välinen suhde	81 %	19 %	0 %	0 %
■ Lapsen suhteet kavereihin (sekä kotona että päiväkodissa)	49 %	48 %	3 %	0 %
■ Lapsi viihtyy päiväkodissa	64 %	34 %	2 %	0 %
■ Lapsen arki on tasapainoista	63 %	35 %	1 %	0 %
■ Lapsella/perheellämme on riittävä tukiverkosto (esim. saamme apua lastenhoidossa)	43 %	35 %	17 %	5 %

SUOSITUS

- Kannustetaan vanhempia ottamaan huolenaiheita puheeksi. Kun huolenaiheisiin tartutaan ripeästi, sillä voidaan vaikuttaa yksittäisen lapsen, mutta myös koko lapsiryhmän hyvinvointiin.
- Vanhempia huolestuttavia teemoja on hyvä nostaa myös yhteiseen keskusteluun esimerkiksi vanhempain-illoissa. Kun vanhemmat pääsevät keskustelemaan keskenään, he saavat toisiltaan vertaistukea.

LOPUKSI

■ Päiväkotibarometri -kysely tavoitti lähes 10 000 päiväkotikäisen lapsen vanhempaa. Raportin tuloksia ei voida suoraan yleistää, mutta raporttiin vastanneiden vanhempien näkemykset kertovat varhaiskasvatuksen tilasta.

Päiväkodin aloitus on merkittävä tapahtuma koko perheelle. Vanhemmat toivovat siitä lisää tietoa ja enemmän ohjausta. Vain hieman yli puolet vanhemmista oli saanut tarpeeksi tietoa vaihtoehtoista ennen lapsen varhaiskasvatuksen alkua. Vastauksista on tulkittavissa, että varhaiskasvatuksen palveluohjausta on edelleen kehitettävä. Vanhempia on aktiivisesti ohjattava palvelun pariin esimerkiksi neuvolan kautta.

Vanhemmat ovat tyytyväisiä lapsensa päiväkotiin ja melkein puolet heistä antoi päiväkodille arvosanaksi yhdeksän. Erityisen tyytyväisiä oltiin sijaintiin, toiminnan monipuolisuuteen ja turvallisuuteen. Vanhemmat olivat tyytyväisiä myös henkilöstön pätevyyteen, mikä on hieman yllättävää julkisuudessa käydyssä keskustelun perusteella, jossa mainitaan usein pätevän henkilöstön puute. Rekrytointiongelmia on erityisesti pääkaupunkiseudulla, joten tilanne vaihtelee paikkakunnittain.

Eniten tyytymättömyyttä aiheutti henkilöstön riittä-

mättömyys, joka näkyy sijaisten puutteena, henkilöstön runsaana vaihtumisena sekä väliaikoina, jolloin ryhmälä ei ole esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajaa. Vanhemmat toivovat avointa viestintää henkilöstön puuttumisesta ja henkilöstömuutoksista.

Varhaiskasvatussuunnitelmat

Vanhemmilta kysyttiin myös varhaiskasvatussuunnitelmista. Kysymyksiä oli sekä paikallisesta että lapsen omasta varhaiskasvatussuunnitelmasta. Vastauksista oli luettavissa se, että varhaiskasvatussuunnitelmat menivät usealla vastaajalla sekaisin. Lapsen oma vasu oli vanhemmille huomattavasti tutumpi kuin paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmien eri tasot on hyvä käydä läpi vanhempainilloissa. Termistö on vaikea, koska varhaiskasvatussuunnitelma-sanaa käytetään eritasoisista suunnitelmista. Termistöä selkiyttämällä päästäisiin selkeämpään viestintään. Vanhempia tulee ottaa mukaan paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laadintaan erilaisin osallistavin keinoin. Suunnitelmissa tapahtuneista muutoksista tulee myös kertoa vanhemmille.

Huolestuttavan monelta lapselta puuttui oma vasu. Suomenkielisissä päiväkodeissa lapsen vasu on tehty hieman useammalle lapselle kuin ruotsinkielisissä päiväkodeissa. Vasuja laativat ryhmien varhaiskasvatuksen opettajat. Kyselyn aukioloaikana kaikkia tämän syksyn vasuja ei oltu vielä laadittu, mutta useamman vuoden päiväkodissa olleilta lapsilta tulisi kuitenkin löytyä entuudestaan vasu.

Vanhemmat eivät tunne toisiaan

Suurin osa vanhemmista on sitä mieltä, että päiväkotiviesti koteihin yhteistyön tärkeydestä. Van-

hemmat tarvitsevat päiväkodin henkilöstön tukea toisiin vanhempiin tutustumisessa. Barometristä käy ilmi, että vanhemmat tuntevat toisiaan heikosti. Kaikilla perheillä ei ole turvaverkostoa lähellä asuvista isovanhemmista, muista sukulaisista tai kummeista, jolloin päiväkodista muodostuva vanhempien verkosto voi olla tärkeä. Päiväkodit voisivat ottaa tässä asiassa aktiivisempaa roolia. He voivat esitellä vanhempia toisilleen ja järjestää tilaisuuksia, joissa käytetään aikaa siihen, että vanhemmat tutustuvat sekä toisiinsa että henkilöstöön. Koko henkilöstön esittäytyminen toimintakauden alussa on tärkeää, koska aamu- ja iltapäivisin myös muiden ryhmien henkilöstö ottaa lapsia vastaan. Vanhempia auttaa esimerkiksi se, että eteisessä on ryhmän aikuisten kuvat ja työtehtävät. Myös sijaisista on tärkeä informoida vanhempia.

Vanhemmat kertoivat saavansa useimmiten riittävästi tietoa lapsen päivästä. Hakutilanteet ovat kuitenkin kiireisiä paikkoja haastavien asioiden käsittelyyn. Tällaisille asioille tulee varata rauhallinen aika mahdollisimman pian. Vanhemmat kaipaavat barometrin perusteella myös konkreettisia vinkkejä, miten esimerkiksi uhmaikäisen lapsen kanssa tulisi toimia. Osa vanhemmista kaippaa myös vertais-

tukea vanhemmuuteen, jolloin asuinalueelle voitaisiin perustaa erilaisia vertaisryhmiä.

Vanhempien avovastauksista on luettavissa myös vanhempien toive, että äitejä ja isejä kohdellaan samalla tavalla. Alkukeskustelussa on tärkeä puhua mm. siitä, kenelle ensisijaisesti ilmoitetaan lapsen sairastumisesta. Tasapuolinen keskustelu lapsen liittyvistä asioista molempien vanhempien kanssa on hyvä tapa. Näissä asioissa on tärkeä huomioida perheiden moninaisuus.

Vanhempien osallisuudesta

Perheet ovat erilaisia, joten myös toiveet osallisuudesta ovat erilaisia. Osa vanhemmista haluaa osallistua päiväkodin kehittämistyöhön ja osalle riittää, että lasta koskeva tieto kodin ja päiväkodin välillä kulkee. Viestintäsuhteen vanhemmat toivovat, että päiväkotikäyttäisi johdonmukaisesti yhtä viestintäkanavaa, josta kaikki tärkeä tieto löytyy. Vanhempien toiveita siitä, mikä olisi toimivin viestintäkanava on hyvä kartoittaa esimerkiksi yhteisessä vanhempainillassa.

Barometrin mukaan vanhemmat pitävät vanhempainiltoja tärkeinä ja osallistuvat niihin mielellään. Koska vanhempainiltoja järjestetään 1-2 kertaa vuodessa, tulee päiväkodin puolelta miettiä tarkoin, mihin yhteinen aika käytetään. Jokaisessa vanhempainillassa tulee varata aikaa siihen, että vanhemmat tutustuvat toisiinsa ja aikaa on myös keskinäiselle vuorovaikutukselle. Perheiden näkökulmasta hyvä vanhempainilta on sellainen, jossa mahdollisimman moni osallistumisen este on poistettu esimerkiksi järjestämällä lastenhoitoa, huomioimalla eri kieli- ja kulttuuritaustaiset vanhemmat tai järjestämällä liukuva, messutyypinen vanhempainilta, jolloin vuorotyötä tekevällä

vanhemmalla on mahdollisuus osallistua. Vanhemmat toivovat etukäteen tietoa asioista, joita vanhempainillassa käsitellään, jolloin he voivat valmistautua ja tehdä ehdotuksia käsiteltävistä asioista.

Vanhempien kokemus osallisuudesta ei vaadi suuria tekoja. Tunne nähdyn ja kuullun tulemisesta on keskeinen. Työn ja perheen yhteensovittaminen ja arjen aikataulujen haastavuus ohjaa sitä, miten vanhemmat kokevat jaksavansa osallistua päiväkodin toimintaan. Vanhemmat ovat valmiita osallistumaan erilaisiin toimintoihin, mutta tehtäviä

tulee paloitella pieniksi kokonaisuuksiksi, joihin heidän on helppo tarttua. Päiväkodissa voidaan päättää yhdessä, mihin asioihin keskitytään tällä toimintakaudella ja mihin seuraavalla. Tärkeintä on ottaa vanhemmat aidosti mukaan lasten hyvinvoinnin vahvistamiseen. Tämä avaa suuria mahdollisuuksia vanhempain toiminnan uudistamiselle.

